

Agenda

Recente publicaties

- *Verkenning Middelbaar en hoger onderwijs voor volwassenen* (juli 2009)
- *Werkprogramma 2010* (15 september 2009)

Binnenkort verwacht

Voor het vierde kwartaal staan de volgende adviezen op het programma:

- *Advies Naar doelmatiger onderwijs*
- *Advies Onderwijsondersteuning*
- *Verkenning Ontwikkelingsrichtingen voor het mbo*

De adviesvragen worden gepubliceerd op www.onderwijsraad.nl > actueel > agenda zodra deze bij de Onderwijsraad bekend zijn.

Voorwoord

Van onderwijs wordt veel gevraagd en het ziet er niet naar uit dat er in de toekomst minder vragen gesteld zullen worden. Moet het onderwijs deze vragen alleen beantwoorden?

De Onderwijsraad vindt van niet: het zou mooi zijn als het onderwijs voor zijn brede taakstelling steun en erkenning vindt vanuit de samenleving. Maar wie kan die steun en erkenning leveren? De raad is van mening dat burgers, maar zeker de maatschappelijke voorhoede, kunnen laten blijken dat wat de school doet ook hen aangaat, én dat ze die betrokkenheid ook willen laten zien. Wat kan de elite uit een bepaalde stad of regio – vanuit verschillende sectoren, zoals de zakelijke dienstverlening, industrie, kunst, gezondheidszorg, bestuur, recht, enzovoort – op persoonlijk titel – in de eigen omgeving betekenen voor het onderwijs? Het resultaat kan zijn dat het maatschappelijk draagvlak voor onderwijs en het zelfvertrouwen in het onderwijs kan worden vergroot.

Voor dat 'iets doen' zoeken we naar wat in de ict-wereld heet een interface. De gedachten gaan tot nu toe in de richting van een Maatschappelijk Programma dat door of bij elke school jaarlijks tot stand komt. Het hoeft niet per se door de school te worden gemaakt, maar kan ook ontstaan door een samenwerking met ouders, bedrijven of instellingen. Het zou jaarlijks een andere invulling kunnen krijgen, en – dat is een punt van discussie uiteraard – niet te dicht bij het curriculum van de school moeten staan. Via zo'n soort interface – die na verloop van tijd ook meer algemeen bekend wordt – is het voor lokale elites makkelijker om te zeggen: "Ik wil wel iets doen in jullie Maatschappelijk Programma, zet mij er maar voor drie zaterdagochtenden in." De raad heeft in Tilburg en Utrecht een debat hierover georganiseerd. Dat leverde uitstekende suggesties op. Wij zijn op zoek naar nog meer ervaringen en voorbeelden. Dus, als u na lezing van deze Nieuwsbrief ideeën of voorbeelden heeft van een dergelijk Maatschappelijk Programma (al heet het dan meestal niet zo) dan horen wij dat graag! Mailt u naar: secretariaat@onderwijsraad.nl.

Fons van Wieringen,
voorzitter

De Onderwijsraad bestaat negentig jaar. Onderdeel van de jubileumactiviteiten zijn twee debatten: één in Tilburg en één in Utrecht. Beide gaan over de vraag hoe de samenleving het onderwijs meer kan 'koesteren', en hoe maatschappelijke voor-

hoedes daarin het voortouw kunnen nemen. Hieronder volgt het verslag van het eerste debat, gehouden in Tilburg. Het tweede moest bij het ter perse gaan van deze nieuwsbrief nog plaatsvinden. Meer informatie via www.onderwijsraad.nl.

Gevraagd: persoonlijke inzet voor scholen

Er is veel kritiek op het onderwijs in Nederland. Dat is deels terecht, maar er is ook een sfeer ontstaan waarin elke klacht gerechtvaardigd lijkt. Deze negatieve aandacht heeft een aanzuigende werking. Om het tij te keren moet de samenleving het onderwijs 'koesteren'. Als maatschappelijke voorhoedes zich meer inzetten voor scholen, dan kunnen anderen hen volgen.

Deze stelling stond centraal in het eerste debat, gehouden in september. Het werd levendig en alert geleid door Tilburgenaar Jan Boelhouwer, Tweede Kamerlid voor de PvdA. De Tilburgse voorhoede was goed vertegenwoordigd: ongeveer twintig mensen uit het bedrijfsleven, de sport, de cultuur, het openbaar bestuur en het onderwijs zelf namen deel aan het debat.

onderwijs mooier, rijker en beter", opent Marcel Wintels van Fontys Hogescholen de discussie. Hij kan talloze succesvolle voorbeelden noemen binnen zijn instelling, maar zegt ook: "Als we in het onderwijs gekoesterd willen worden, moeten we dat afdwingen door een geoliede organisatie neer te zetten. De trots die er is moet men van onze intrinsieke kwaliteit."

Trotse scholen of niet, bedrijven zijn wel degelijk bereid hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. Voetbalclub Willem II heeft in de contracten met de A-spelers zelfs de bepaling opgenomen dat die regelmatig scholen in Tilburg bezoeken. De voorzitter van de Raad van Bestuur van de club, Hans Verbunt, licht toe: "Said Boutahar is een icoon voor de kinderen. Als die uitlegt dat topvoetbal hard werken is, dat je ernaast goed moet studeren en er veel voor over moet hebben om iets te bereiken, dan komt dat aan." Naast de bezoeken van de A-selectie aan scholen heeft de voetbalclub nog een indrukwekkende lijst met maatschappelijke activiteiten. "Willem II is de ziel van Tilburg", zegt Verbunt trots.

Dat organisaties bereid zijn te investeren in het onderwijs bevestigen alle aanwezigen:

Icoon

"Van origine is het beroepsonderwijs altijd sterk verbonden met het beroepenveld. Waar de verbinding goed is, wordt het

"Als Said Boutahar uitlegt dat topvoetbal hard werken is, dat je ernaast goed moet studeren en er veel voor over moet hebben om iets te bereiken, dan komt dat aan."

van de vertegenwoordigers van de culturele sector tot die van het bankwezen en de technische bedrijven. Erik Kamps van de Brabants-Zeeuwse werkgeversvereniging zegt: "Wij willen als ondernemers onze rol wel spelen, maar scholen moeten het initiëren. Als het onderwijs maar met voorstellen komt." Jan Melis van Melis Gieterijen voegt eraan toe dat het voor werkgevers in het midden- en kleinbedrijf moeilijker is om actief te zijn dan voor hun collega's in grote ondernemingen. "Al bieden we natuurlijk wel stageplaatsen en afstudeerplekken aan. Dat hoort bij het ondernemerschap."

Geweldige steun

Beroepenoriëntaties, stages en afstudeerprojecten vormen een natuurlijke schakel tussen bedrijven en instellingen enerzijds en opleidingen anderzijds. Er gebeurt dus al veel, vooral in het middelbaar beroeps-onderwijs en het hoger onderwijs. De activiteiten kunnen beter gestructureerd worden en scholen en universiteiten kunnen meer initiatieven nemen, maar de samenwerking is er. Dat ligt anders in het basis-onderwijs en het voortgezet onderwijs. Deze sectoren zijn voor bedrijven en instellingen minder interessant.

In de discussie wordt ook duidelijk dat het vmbo een tussenpositie inneemt. De aanwezigen vinden het belangrijk dat mensen van buiten zich voor deze schoolsoort inzetten, maar dat gaat niet vanzelf. Vincent Braam van het ROC Tilburg: "Voor onze vmbo-afdeling zoeken we naar toppers in het bedrijfsleven die zich aan ons willen verbinden. Bijvoorbeeld allochtone jonge mensen die op het vmbo hebben gezeten en het gemaakt hebben, die werken bij ING of de Rabobank. Als die langskomen dan is dat een geweldige steun."

'Helden' zijn dus nodig, niet alleen voor het vmbo, maar ook voor de andere onderwijssectoren. Het gaat niet alleen om beroemdheden of bijzondere beroepsgroepen. Erik Kamps: "De jeugd kijkt naar het vlammetje. Naar de leraar die een vurig betoog houdt, of naar de werkgever die de passie voor zijn bedrijf weet over te brengen. Dáár leer je graag voor."

Zichtbare inzet

Samenvattend concludeert Fons van Wieringen: "We zoeken voor het primair en het voortgezet onderwijs naar meer contacten met het beroepsleven. Voor het hoger en

"Wij willen als ondernemers onze rol wel spelen, maar scholen moeten het initiëren. Als het onderwijs maar met voorstellen komt."

middelbaar beroeps-onderwijs komen die verbindingen vanzelf tot stand. Daar zoeken we juist naar contacten die algemene maatschappelijke aspecten aan de orde stellen. En het vmbo zit daartussenin. Over welke vorm de verbindingen moeten aannemen, moeten we nadenken. Het moet iets zijn dat goed te communiceren is, bijvoorbeeld een 'maatschappelijk programma' aan elke school. Het zou mooi zijn als een bedrijfsdirecteur, een hoofdredacteur, de burgemeester of een gezaghebbend kunstenaar zich bij een onderwijsinstelling kan melden en kan zeggen: zet mij maar in voor drie zaterdagochtenden in jullie maatschappelijk programma. Zo'n zichtbare persoonlijke inzet van mensen uit plaatselijke voorhoedes motiveert docenten en leerlingen. Het versterkt het zelfvertrouwen van scholen."

Verslag: [Francissen Communicatie, Amsterdam](#)

Zeven kanshebbers voor de L-FACTOR!

Op 15 september zijn de kanshebbers voor de L-FACTOR bekendgemaakt. De zeven genomineerden zijn door de jury geselecteerd uit 183 projecten. Op 25 november a.s. wordt tijdens een feestelijke bijeenkomst bekendgemaakt wie de winnaar is van de L-FACTOR. Het winnende project ontvangt een geldprijs van € 10.000,-

Op 9 en 10 november bezoekt de jury alle projecten. Van dit bezoek – en de presentaties van alle projecten – wordt een film gemaakt. Tijdens een feestelijke slotbijeenkomst op 25 november in het Centraal Museum in Utrecht wordt deze film vertoond, en... wordt de winnaar bekendgemaakt.

De Onderwijsraad zoekt met de L-FACTOR naar projecten waarin leerlingen en studenten de rol van lesgever op zich nemen. Wie heeft het vermogen, maar vooral ook het plezier en de motivatie om kennis en vaardigheden aan anderen over te brengen?

De genomineerden

Naam project	Naam instelling/inzender	Plaats
1. Heijplaat Studieondersteuning	De Katrol	Rotterdam
2. De Sapfabriek	VMBO Het Streek, ROC A12, Hogeschool van Hall Larenstein, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	Ede
3. Kunstexpress Maatjes- project Amersfoort	Stichting Two Get There i.s.m. Hogeschool Utrecht	Amersfoort
4. Een stap in het onbekende	Provinciaal Technisch Instituut Eeklo i.s.m. Goese Lyceum	Eeklo (B)/ Goes
5. Schaaktraining	PCB Kastanjelaan	Leiderdorp
6. De digitale topschool	Stichting Cognitief Talent	Den Haag
7. Duostages Wetenschap & Techniek	Pabo Hogeschool van Amsterdam	Amsterdam

Voor meer informatie : www.onderwijsraad.nl

Beter aanbod privaat en publiek volwassenenonderwijs

Het publieke onderwijs voor volwassenen zou meer deeltijdmogelijkheden moeten aanbieden, de examencommissies in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs kunnen hun rol in het volwassenenonderwijs sterker profileren. Het private onderwijs voor volwassenen kan strikter worden gelegd langs de lat van het Europees Kwalificatiekader en de afrondende diplomering na het volgen van een veelheid aan cursussen vraagt om een zekere vorm van toezicht.

Deze maatregelen beveelt de raad aan in zijn verkenning *Middelbaar en hoger onderwijs voor volwassenen* (juli 2009). Goed initieel onderwijs ligt aan de basis van de kennissamenleving. Wat vroeg geleerd kan worden, hoeft later niet meer geleerd te worden. Er zijn echter omstandigheden waarin dat niet altijd moge-

lijk is, in die gevallen zijn latere inspanningen nodig. De verkenning gaat na welke mogelijkheden de minister van OCW heeft om het aanbod van middelbaar (mbo niveau 4) en hoger onderwijs voor volwassenen te verbeteren en de effectiviteit van het onderwijs te vergroten.

De raad gaat in op vier functies van het volwassenenonderwijs. In de eerste plaats de reparatiefunctie: degene die te weinig opleiding heeft gevolgd op jonge leeftijd, moet dat later kunnen inhalen; in de tweede plaats hulp bij de wisseling in loopbaan; in de derde plaats het bij de tijd blijven en vooruit willen komen in de samenleving; en ten slotte de sociaal-culturele en persoonlijke functie: mensen leren niet alleen voor hun arbeidsloopbaan maar ook om zich in algemene zin te blijven ontwikkelen.

Werkprogramma 2010

15 september 2009 Prinsjesdag in Den Haag. De Koningin spreekt de Troonrede uit, de minister van Financiën biedt de miljoenennota aan en de minister van onderwijs stuurt het werkprogramma van de Onderwijsraad voor 2010 naar de Eerste en Tweede Kamer.

In dit werkprogramma van de raad zijn adviesonderwerpen opgenomen die gerelateerd zijn aan verschillende kabinetsthema's. Zo gaat de raad adviseren over vragen als: Op welke manier kan het middelbaar beroepsonderwijs de komende jaren verder versterkt worden? Hoe kan het hoger beroepsonderwijs zich het best verder ontwikkelen? Hoe kan in beleid en in schoolorganisaties gewerkt worden om leerlingen en studenten op een hoger – excellent – niveau te krijgen? Vragen die met name inhaken op de kabinetsthema's dynamiek en nieuwe technologieën. Samen met de

SER zal de Onderwijsraad een advies uitbrengen over een integrale opbouw van de kleuteronderwijsperiode voor alle drie-, vier- en vijfjarigen op vrijwillige basis.

Op verzoek van de Eerste en Tweede Kamer van de Staten-Generaal zal de raad zich over drie onderwerpen buigen. Het eerste onderwerp gaat over de vraag hoe we de 'checks and balances' in en rond de scholen en besturen realiseren. Het tweede adviesonderwerp betreft de waardevastheid van diploma's. Welke ontwikkelingen bepalen de waarde en betrouwbaarheid van diploma's en hoe kan een diploma over de jaren heen zijn waarde behouden? En het derde onderwerp stelt de vraag centraal of het gewenst is in het onderwijs meer aandacht te besteden aan vorming.

De Onderwijsraad zal in 2010 ook over enkele wetsontwerpen adviseren. Van-

zelfsprekend kunnen zich in de loop van 2010 andere, urgente onderwerpen aandienen. In dat geval zal dit leiden tot tussentijdse wijziging in de voorgenomen programmering.

Colofon

Redactie

Cindy Rouwhorst, Meile Tamminga en Willy Francissen

Dit is een uitgave van de Onderwijsraad. De nieuwsbrief verschijnt 3 à 4 keer per jaar en wordt gratis toegestuurd aan relaties van de Onderwijsraad.

Onderwijsraad

Nassaulaan 6
2514 JS Den Haag
Telefoon 070 310 00 00
Fax 070 356 14 74

secretariaat@onderwijsraad.nl
www.onderwijsraad.nl

Druk

DeltaHage, Den Haag

Ontwerp & vormgeving

Balyon, Zoeterwoude

ISSN: 1569-9102